

# Latweeschu Awises.



No. 30.

Zettortdeenâ 25. Juhli.

1863.

## Zaunas sinnas.

**Behterburga.** Ischâ Juhli Wisaugstaki apstiprinahts lilkums pawehl, ka wiffi behrni, kas bes laulibas peedsimst, jeb atrasti behrni, jakrista un ja-audsina tai tizziba, kas tam irr, kam pehz likumeem, jeb pehz pascha usnemshanahs tahds behrns ja-audsina; tas irr, beslaulibas behrnam jadabbu ta tizziba, kas winna mahtei jeb tam, kas atrastu behrnu apnehmee audsinaht. Ja beslaulibas behrna tehwan zittada tizziba nekâ beslaulibas behrna mahtei, un tehws to behrnu nemm pee few pascha audsinaht jeb saweem raddeem eedohd audsinaht, tad tam behrnam buhs dabbuht tehwa tizzibu.

**Wilna.** General-Gubernaters Murawjews pawehlejis farakstih wiffus tohs, kas Grodnas, Kaunas, Minskas, Witebskas un Mogilewas gubernementis irr muischneeki un grunts lungi no Kreeweem, jeb no Kursemmes, Widssemmes un Iggaunusemmes muischneekem. Scheem un arri tahdeem Pohtu muischneekem, kas israhdijschees, ka Keiseram ustizzigi pawalstueeki, ne buhs 10, bet tiklai 5 prazentu farra-naudas no sawahm muischahm maksah, tadeht ka tee ustizzigi Keiseram; teem neustizzigeem Pohseem buhs maksah wairak nekâ 10 prazentu, itt la wairak jeb masak apgrehkojschees ar dumpi.

**Enlantes** wifsteelakas Awises raksta: Ta no-tizzis, ka teikufchi. Nekad ne effam tizzejufchi, ka ar tahm 3 grahmatahm, Pohtu labbad rakstahm, to

labbu panahksim. To tahs ne Kreewu ne Pohtu ihstu labbumu naw apzerrejuschas. Naw ko brihnotees, ka mehns neneeka dabbujufchi un mums japaleek ar meeru ar to atbildi, ko dabbujufchi. Kreewu Keisera grahmatah tik skaidri israhdijschas, ka Keiseram taifniba, un neneeka no Winna ne warr prassih, ka mums japaleek kluffu jeb netaisns karsch buhtu jafahk. Kallabhad Enlantei karsch ar Kreeweem buhtu jawadda? Woi ar to karru Sprantschu spehtu wehl leelaku gribbam padarriht? To jelle ne warram ne gribbeht.

**Maslawâ** atnahkufchi 2 Enlenderi suhtiti no Londones baggata kaupmanna Brassei, kas gribb taifih to leelu eisenbahni no Maslawas us Sewastopoli. Apluhkojufchi wiffas tahs kahrtes un bildes, kas rahda, ka un kur schi eisenbahne taifama. — Wolgas leeluppê schinni pawassarâ ar sweiju slikti isdewees, bet pehzak labbi gahjis un jau 17 millj. siwju faweiwojufchi.

**Warschawâ** (ta raksta) schinni laikâ effoht meerigali palikufchi un tee dumvineeku barri, kas paweschu kullahs, effoht palikufchi dauds masaki. — Sta Juhli Warschawâ faherufchi 2 krahnskurus, 1 nammiiki un 1 birgeri, pee kurreem atradufchi daggas un kumiteteh grahmatah, kas teem pawehl nokaut tohs, kurrus kumitete pawehl nodurt; kahda klohteri bij swehrejuschi ta darriht, un iflatra deenâ 50 kap. lohnes teem bij sohlijuse doht!! — Ar Prufschu eisenbahni Warschawâ atnahkufchi 2 tuhst. mahzinnu masas sudraba naudas, ko Kreewu waldishana liklufe atwest no Amburgas. Gaida wehl tahdu naudu.

**Wihnes** Awises raksta: waldischana us Behterburgu sinnu effoht laiduse, ka Gistreikeris ne warroht buht ar meeru ar Gortschakowa grahamatu. Ne gribboht Pohlu labbad tillai ar Kreewu un Bruhschu waldischanu ween farunnatees un spreesst, ne atkafschotees no Sprantscheem un Gulendereem, bet palischocht pee scheem un darrischocht lo winni darris. Tuhdal effoht rakstijis us Parisi un Londoni.

**Sprantschu** waldischana nebuht ne patihocht, ka Gortschakows til flaidri sawa grahamata isteizis, Parisi effoht Pohlu fleppenas kumitetes galwa, dumpja fakne un waldischana; scho wahrdu Sprantschi nemschoht par launu. Sprantschu Ministeris tuhda farakstijis grahamatu, fo nosubtijis us Londoni un Wihni, gribbedams lai tee Ministeri tur tapat raksta un darra ka Sprantschu Ministeris.

**Sprantschu, Gulantes un Gistreikeru** waldischanu Ministeri effoht norunnajuschu atkal grahamatas laist us Behterburgu, kurras wiffi 3 weenlihdfigi rakstischocht, ka Gortschakowa grahamatu padohmus ne warroht peenemt un paleekoht pee teem 6 padohmeem, fo Pohlu labbad isdewuschu.

**Dahnu** waldischana ar Olsteini un Slehswigu ta wehl ne gribb darriht, ka Wahzu walstis-beedriba prassa, un tadeht schi peesohla ar karras-spehku ee-eet Olsteine un Dahnus ar warru peespeest. Gulenderu Ministeris turprettim teizis: lai Wahzsemme ta ne darroht, jo tad Gulante Dahneem eeschoht palihga un iszelschotees leels karsch pa wiffu Ciropu.

**Greekerufemme.** Attené dumpis bij iszehlees un tur kahdas deenas kahwuschees pirms dumpi uswarrejuschu. Kad nu reds, ka tur meers ne buhs, pirms jaunais kehniensch pats atnahjis, tad dsird, jaunais kehniensch taisahs turpu eet; bet ees papreeksch us Londoni un Parisi un warbuht nems lihds kahdus Gulenderu karras-fuggus, lai tam spehls buhtu sawaldiht nemeerigus Greekerus.

**Italia** ar laupitajeem un dumpineekeem arween wehl darba, jo no Rohmas un Spanias atnahf fleppen tahdi besgohschi. Us Sprantschu fugga Italias waldischana 5 tahdus itt nitnus laupitajus fanehmuse, kas us Neapeli gribbejuschu aiseet. Sprantschu waldischana par to sadufmojusfees, ka Italias waldischana eedrihlftejusfees ta darriht us Sprantschu fugga. Par to nu bij fastrihdejuschees itt bahrgi. Weidsoht Italiai bij japalaisch walkam tee 5 laupitaji un Sprantschu fuggis tohs noweddihis us sawu semmi.

**Amerika.** Wehrqu-walstu waldischana nosubtijuse pee seemelneeku presidenta Linkolna un to likluse usrunnaht, lai ta faderroht: seemelneeku un wehrqu-walstis lai effoht 2 ihpafchas walstis, kurrar katrai sawi likkumi un sawa waldischana, bet lai abbas effoht

weena beedriba un abbaht weens un tas pats presidents. Linkolns to naw klausijis, atraidijis mahjas un ar wiffu spehku taisahs wehl jo stipri karroht un pawehlejis tuhda nemt 300 tuhst. nekruhschus. — Stiprais Udsones pilfats pee Mississippijes, fo til ilgi aplehgerejuschi un bombardeerejuschi, taggad arri seemelneekeem effoht padewees. Turprettim wehrqu-walstu spehls fahocht spaidiht leelo Jaun-Orleanas pilfatu pee Mississippijas grihwas, tur seemelneekeem taggad mas spehka. — Mejkas pilfata Sprantschi darbojabs ar to, Mejkas laudis peelabbinahf, lai padohdahs wiffa walstis Sprantschu rohkas, kas teem dohschoht itt labu waldischanu, ka ar meeru warroht palift.

**Amburgâ** nu irr beiguschu rahdihf wiffas tahs laulu kohpshanas maschihnes, lauku-auglus, leelus un masus lohpus, sirgus, funnus, un wiffadas leetas, fo laulu-kohpeji taija. No wiffahm semmehm, ittin dauds arri no Amerikas to bij atweddufchi Amburgâ rahdihf un ne-isskaltams zilweku pulks no semmu semmehm tur bij fanahjis. Tur bijis fo redseht un mahzitees; ir wiffadas lustes un kumedinus rahdijuschu. 3 deenas likkuschu skreet sirgeem, teem labbakeem skrehjeem no Gulantes un zittu semmu dahrgakeem sirgeem. Dauds no scheem skrehjeem zittus uswarrejuschu skreeschanâ un gohda-makfas nopelnijuschu. Weens lohti dahrgs un isflawehts sirgs tiklo fahjis skreet pakrittis un kahju pahrlausis. Dauds tuhstoschu rubtu lungam nu pagallam. Awises isfluddina tahs gohda-makfas, fo wiffi tee dabbujuschu, kas rahdijuschu tohs wifslabba-lus sirgus, lohpus, funnus, maschihnes, lauku-auglus un no lauzineekeem taishtas leetas. — Rahdishanas kumitetei til dauds atlizzees, ka gohda-stabbu nu zels tam lungam, kas us scho rahdishanu wiffus bij faaizimajis, wiffu apgahdajis un waldijis, bet deemschehl pirms rahdishanas deenâ ar karsoni nomirris.

**Pohlôs un Leischôs** gan schur un tur bijuschas kahdas kaufchanahs ar dumpineekeem, bet naw dauds par to fo stahstihf, — jo dumpineeku barri irr masi un tee tapat ka lihds schim wiffur sakauti tappuschu. — Us Zalgawas pussi kahdas muischas ne tahlu no Leischu rohbeschahm no mescheem atnahfuschu kahdi Pohlu laupitaji, panehmuschu plintes, sirgus, naudu un scho to un atkal steiguschees prohjam.

**Krakawâ.** — Gistreikeru Pohlôs — waldischana usgahjuse kahda namma pabrhli, tur Pohli no kahda Sprantschu meistera mahziti, fleppen taisijuschu schaujamas leetas. Utradduschu 5 tuhst. 5 fimts gattawas patrohnes (gattawus schahwenus) 150 mahzinas pulwera, leelu pulku lohdu un pistongu.

**Wilnas** General-Gubernaters Murawjewos pawehlejis: ja dumpineeki kahdas draudses magashni, jeb pagasta jeb krohna naudu islaupijuschu, tad 10 dee-



nu laika no tahm muischahm, kurreu lungi pee dumpinee-keem turrachs, ja-eedsenn wiffa ta labbiba un nauda, fo dumpineeki islaupijufchi.

**Rijewa.** 19tä Zuhni pee Nadsiwilowas (Gistrei-keru rohbeschahm) 2 tuhst. dumpineeku kahjineeki un 500 jahneeki ar Kreeweem 8 stundas kahwuschees gribbedami scho pilsatu panemt, bet fakauti un aisdshiti tappufchi. Dumpineekeem 70 noschauti, 4 eewainoti, 45 fakerti un kerra-leetas panemtas. Kreeweem 8 noschauti, 22 fashauti.

—

**Kurfemme.** Strasdes kunga fullainis, Kahr-  
lis Goldmannis wahrda, glahschu traufus mas-  
gadams eegreeschahs pirksta; bet labbi padsillu libds  
pascham kaulam. Affins gan freij, bet tomehr tahs  
fawalda. Leekahs masa waina buht un tomehr pehz  
paleek par jo leelu pohstu un beidscht par paschu  
nahwi. Pehz kahdahm deenahm fahf pirkstis aplam  
fahpeht, bet fullainis zeefschahs zil warredams, doh-  
madams, ka fahpes til pahreeschoht. Bet fahpes pa-  
leek jo niknas. Kungs leek dakteri atwest, tas ap-  
leezina, ka ne warroht wairs neko schè lihdscht, jo  
brante effoht wiffu meefu pahrnehmuse, kas no eewai-  
nota pirksta nelabbahm affinin zehlfuees. Sullainim  
pehz ihfa laika janomirft. Kas to buhtu dohmajis,  
ka neka glahses gabbals, ar fo pirkstis fagraishts,  
pehz par nahwi warretu palift!

No **Deepajas** puffes. Sawada waffara mums  
schogadd. Sausums muhs smilteneekus apspesch.  
Muhfu rudst weetahm gan ihsti labbi; bet dauds wee-  
täs, fur grants, pawiffam nosallufchi; weetahm zaur  
to aultsumu un faufumu wahrpas pantainas. Waffa-  
raja pawahja weeglä semmè azzim redsoht panihst.  
Blawas mums pliffas, un feena mums gan dauds  
wairaf par puffi ne buhs, ka zitteem gaddeem. Ahbo-  
linsch rettä weetä puffmehre isdeweess; wairaf plaujam  
flahbenes un nowahrgufchu smilgu. Muhfu gannilles  
pliffas; lohpi wahji, weetahm arri sprahgst ar leefu,  
ar affinu lait. Tilkai kartuppeli schim brihscham  
wehl labbi rahdahs. Tad jau preezigs ruddens mums  
ne rahdahs gaidams. Tomehr Deews gan muhs  
mittinahs.

### No balta swirbula.

Kahdu reisi ghja semneeks zaur saweem laukeem un  
preezajahs par to baggatu swehtibu, fo tas schehligs  
Deews winnam wiffur bija pasneedsis. Schè redseja  
baggatu tihrumu, tur salkas plawas, schè trekus  
lohpus. Un tomehr firds winnam palikka gruhta, jo  
winsch sawa mahjas buhschana ne nahza us preefschu,  
bet atpakkaf, lai Deews winnu gan bija swehtijis.  
Kur schi waina irr, ta winsch fewi praffija; Deews

dohd deefgan, bet es ne warru zauri tift. Winsch  
pahrnahza mahjas behdiges un noslummis. Seewa  
ne drihtsteja winnu waizacht, kapehz til behdiges effoht,  
jo patte jau sinnaja, kas winnu ta speeda.

„Mums pehdigä gallä wehl ja-eet ar balto speeki  
no mahjas ahra; muhju behrneem nekäs ne atliks  
wairs, ja tas weenadi ta eet ka libds schim.“ Ta  
winni ruhpedamees fazzija weens us ohtru; un ta  
sehdeja lohpa behdu pilni un ka mehmi. Redf, dur-  
wis atwehrahs un wezs labs draugs no tahlenes at-  
nahzis winnus mihligi apfweizinaja. Bet schis,  
winnu noslumshanu redsoht praffija, kapehz til beh-  
digi effoht. Tad muhsu semneeks winnam ftaidri  
wiffu istahstija, ka libds schim bija ghjis. Us to  
krustehws winnam atbildeja: „wifs irr labbi; bet  
woi tu arri jau effi redsejis to balto swirbuli?“ —  
„Kas tas irr par balto swirbuli?“ schis waizaja. —  
„Deescham, tas irr laikam balts swirbulis; tas rihta  
agri, gauschi agri jau rahdahs, dauds agrafi nekä  
zitti pelleki swirbuli; bet winsch tilkai rahdahs ihfu  
brihtinu, tad atkal pasuhd. Ja kas scho balto swir-  
buli gribb redseht, tam wajaga agri zeltees, un  
wiffus mahjas kaktus isluhkoht un ismekleht; jo winsch  
sehich brihscham schè brihscham tur. Tizzi man, krus-  
dehls, ja tewim isdohdahs scho balto swirbuli redseht,  
tad tu laikam labbaki us preefschu tiffi.“ Wairaf scho  
reisi mihlais krusstehws ne gribbeja stahstiht; un krus-  
dehls schim gauschi preezigi atbildeja, winsch nu grib-  
boht agri zeltees un pehz to balto swirbuli labbi  
mekleht. —

Muhfu semneeks scho nakti ne warreja labbi gulleht,  
jo baltais swirbulis winnam bij un palikka weenadi  
prahtä. Kad masa gaismina reeteja, tad winsch jau  
bija kahjas. Winsch eet dahrsä, pagalinä, laukä,  
bet ne zilweks ne lohps ne kustahs. Bet arri tas bal-  
tais swirbulis nekur naw redsams, lai gan wiffus  
stuhrus un kaktus pahrluhloja. Winsch jau gribbeja  
atpakkaf eet kambari, tad redseja, ka laidara wahrki  
tilkai atfleeti irr; lehnem winsch eet tuwaki, un redf  
zaur schkirbinu, ka lohpu meita sawai mahtei, kas tai  
paschä zeemä dsihwoja, pilnu spanni ar peenu pa-  
fneeds. „Luhf, tas irr labbi, ka es scho blehdibu  
gluschi schodeen useemu;“ ta winsch sakka us fewim.  
Winsch jau gribb to schigli sawai fewai stahstiht, bet  
winsch dsird atkal stalli tahdu sawadu trohkfni. Leh-  
nitam atweer durwis un redf ka sirgu puifis kahdam  
walneekam labbu feeku ausu maifa eeberr. Nu winsch  
no dusmahm fagrahbtis fteem mahja un gullamä kam-  
bari eefschä, un ustrauz ar warrenu balfi jaunu faim-  
neezi, kas wehl sawa gultä gulleja: „zellees tublit  
augfchä,“ ta winsch brehja, „puifchi un meitas muhs  
apsohg ka wahrnas!“

Un no schahs deenas abbi diwi, fainneeks un fainneeze, apnehmahs ikrihtros pirni buht kahjäs. Un lä bij apnehmuschees, tä arri darrija. Gan fainneeks wehl daschüreisi irr lubkjois pehz ta balta swirbula, bet winnam laiks ne atlicka; jo winnam bija darba papilnam laukä un mahjäs. Par to arri, taisnibu falkoht, dauds ne behdajahs, lä scho brihnischlu putnu ne dabbuja redseht; jo winsch atflahrte jau pehz gadda laika, lä nu wifs jau labbaki eijoht mahjä un laukä. Un kad krusstehws atkal pehz kahdeem gaddeem pahnazä sawu draugu apmekleht, tad fainneeks winnam pretti nahza un pasmeedamees un tä lä baididams sawu pirktu uszehla prett krusstehwu, bet tad wezzam gudram draugam gauschi pateiza par to, lä winnam bija mahjijis pehz balto swirbuli mekleht. **E. R.**

**Madde fitteens wairak fahp nekä sweschineeka.**

Kahds kallejs sawä smehde strahdadams seltu ar dselji reisä us lakti likka un sitta ar sawu ahmari us teem zil ween til warreja. Dselse kalleja fitteenus baudidama tohti kledsa un blahwa. Seltä to dsirdejis jautaja: „Kapehz tu til pahleeku brehz un waidi?“ — „Pufsmulkis,“ atbildeja dselse, „lä tu wehl tä

warri jautah; woi ne redsi lä kalleja ahmurs manni sitti un dauza? Woi tahdi fitteeni gan ne fahp?“ — „Sinnams gan, lä fahp,“ seltä dselsei us tahdu atbildi atteiza; „tad tomehr tas pats ahmurs, kas tawus kaulus dauza — arri manus dauza; kapehz tad es tä ne blaju un ne brehzu, bet winna fitteenus lehnä un pazeetigä prahtä panessu?“ — „Ja, ja,“ fazzija dselse nopuhdamees; „kew tee fitteeni nahk no sweschineeka, bet man no manna pascha brahka; jo ahmurs irr täpat dselse lä es — un tä labb es blaju un brehzu.“ —

Ar scho pasazzinu, lassitajs mihtais, Zuhdu mahzitaji Talmutes grahamatä lä zaur lihdsibu gribb isskaidroht, lä wiffas behdas un zeeschanas, lo raddi, draugi un kaimini mums fatajä, irr gruhfati neffamas nekä tahs nastas, lo sweschineeki us muhsu plezzeem usleek.

Ka tas taisniba, to jau pats pee sewim buhji fajuttis un peedsihwojis; un warrbuht lä daudsreis zitam sawas behdas nopuhdamees buhji fuhdsejis un fazzijis itt lä tas Kungs zaur praweescha Zakariasa mutti pahr teem Zuhdeem, saweem brahkeem, pehz tahs meefas schelojahs fazzidams: „Tä esmu es fäkauts mannu mihtotaju nammä.“ (Zak. 13, 6.)

B—m—g.

**S l u d d i n a s c h a n a s.**

Brambergas Krohna pagasta-teefa usajina zaur scho wiffus tobs, kas gribbetu appatschä minnetus darbus pee schihs pagasta-teefas namma Wezz-Platohnä usnemt, prohi:

- 1) kalleja- un schloffera-darbus, kas us 120 rub. aprehkinati;
- 2) mahldera-darbus, kas ar pehrwi kophä us 72 rub. aprehkinati;
- 3) glasneeka-darbus, kas ar wiffu glahsi us 32 rub. 60 kap. aprehkinati, —

tai 23schä Zuhli f. g. wirmajä, un 25tä Zuhli f. g.

ohträ un beidsamä isschlichanas-terminä, pulstien 12. pufsdäänä, Wezz-Platohnä peeteizahs, un sawas masalprassichanas usdohd.

Brambergas pagasta-teefä, tai 5. Zuhli 1863.

(Nr. 995.)

Peefschdetais D. Kronberg. Deef.schrihw. Kunsten.

**Wengelmuischä**, Madlehnas basnijas-draudse (Widsemme) taps no Zurgeem 1864tä gaddä weena pufsmuischa us ilgakeem gaddeem us renti isdohhta. Tumasas sijnas dohd **Wengelmuischas waldischana.** 1

**Rabbibas un prezju turgus Rihgä tai 20. Zuhni un Leepajä tai 20. Zuhni 1863 gaddä.**

M a f f a j a p a r :	Rihgä.		Leepajä.		M a f f a j a p a r :	Rihgä.		Leepajä	
	R.	S.	R.	S.		R.	S.	R.	S.
1/3 Tschetw. (1 puhru) rudsu 200 lihds	2	10	2	—	1/2 puddu (20 mahrz.) dselses . . .	1	—	1	10
1/3 " (1 " ) kweeschu 325 —	3	50	3	15	1/2 " (20 " ) tabaka . . .	1	25	1	80
1/3 " (1 " ) meeschu 150 —	1	60	1	60	1/2 " (20 " ) schkibtu apptau	—	—	2	—
1/3 " (1 " ) auju . 100 —	1	10	—	90	1/2 " (20 " ) schab. zuhlu galk.	—	—	—	—
1/3 " (1 " ) sirnu . 200 —	2	25	2	—	1/2 " (20 " ) krohna linnu	2	75	2	—
1/3 " (1 " ) rupju rudsu milt.	2	10	2	—	1/2 " (20 " ) bracka linnu	1	35	1	20
1/3 " (1 " ) bihdelet. 300 —	3	25	2	75	1 muzzu linnu sehflu . . .	—	7	50	—
1/3 " (1 " ) " kweeschu mil.	4	—	4	—	1 " silku . . . . . 850 —	8	—	8	—
1/3 " (1 " ) meeschu putr.	2	50	2	70	10 puddu farkanas sabs . . .	6	—	7	—
10 puddu (1 birfawu) seena. . 225 —	3	50	3	—	10 " baltas rupjas sabs . . .	6	—	6	—
1/2 " (20 mahrz.) sweesta 375 —	4	—	3	70	10 " " smalkas " . . .	5	50	6	—

Leepajä atnahlfuchi 111 fuggi; aishabjufchi 115 fuggi.